

Finansutskottets betänkande 2024/25:FiU6

Redovisning av AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2023

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse om AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2023 till handlingarna.

Utskottet delar regeringens bedömning att buffertfonderna har uppfyllt rollen som buffert i inkomstpensionssystemet och att fonderna har bidragit positivt till inkomstpensionssystemets långsiktiga finansiering. Utskottet anser att det är viktigt att fonderna har en kostnadseffektiv förvaltning, dels för att säkra fondernas nettobidrag till inkomstpensionssystemet, dels för att upprätthålla ett högt förtroende hos allmänheten. Utskottet konstaterar att regeringen bedömer att samtliga AP-fonder har uppfyllt målet att fondmedlen ska förvaltas på ett föredömligt sätt. Utskottet välkomnar detta. Vidare anser utskottet att Första–Fjärde AP-fonderna bör uppmuntras att genom ökad transparens förtydliga strategin för och styrningen av fondernas innehav av illikvida tillgångar.

I betänkandet behandlar utskottet även fyra motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2024/25. Motionsyrkandena avstyrks.

I betänkandet finns ett särskilt yttrande (V, MP).

Behandlade förslag

Skrivelse 2023/24:130 Redovisning av AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2023.

Fyra yrkanden i en motion från allmänna motionstiden 2024/25.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Utskottets överväganden.....	5
AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2023	5
Skärpta krav på hållbarhet i AP-fondernas investeringsverksamhet.....	17
Särskilt yttrande.....	21
Skärpta krav på hållbarhet i AP-fondernas investeringsverksamhet, punkt 2 (V, MP).....	21
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	22
Skrivelsen.....	22
Motion från allmänna motionstiden 2024/25	22
<i>Tabeller</i>	
Tabell 1 Buffertfondernas resultat och kapital 2023.....	6
Tabell 2 Buffertfondernas förvaltningskostnader 2023.....	9
Tabell 3 Buffertfondernas kostnader den senaste femårsperioden	10
Tabell 4 Första–Fjärde AP-fondernas fokusområden inom hållbarhetsområdet 2023.....	13
<i>Diagram</i>	
Diagram 1 Buffertfondernas resultat sedan 2001.....	7

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2023**

Riksdagen lägger skrivelse 2023/24:130 till handlingarna.

2. **Skärpta krav på hållbarhet i AP-fondernas investeringsverksamhet**

Riksdagen avslår motion

2024/25:1327 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkandena 1–4.

Stockholm den 24 oktober 2024

På finansutskottets vägnar

Edward Riedl

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Edward Riedl (M), Mikael Damberg (S), Oscar Sjöstedt (SD), Gunilla Carlsson (S), Dennis Dioukarev (SD), Jan Ericson (M), Ingela Nylund Watz (S), Charlotte Quensel (SD), Eva Lindh (S), Ida Drougge (M), David Perez (SD), Janine Alm Ericson (MP), Joakim Sandell (S), Ilona Szatmári Waldau (V), Yusuf Aydin (KD), Mauricio Rojas (L) och Anders Karlsson (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens skrivelse 2023/24:130 Redovisning av AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2023. I skrivelsen ingår en sammanställning av AP-fondernas årsredovisningar för 2023 och en utvärdering av AP-fondernas verksamhet sedan 2001. Bland annat lämnar regeringen sin utvärdering av AP-fondernas bidrag till finansieringen av det allmänna inkomstpensionssystemet och deras roll som buffert i systemet. Regeringen redogör även för sin utvärdering av fondernas resultat, kostnader och arbete med hållbarhet.

Regeringen ska enligt 7 kap. 1 § lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder) göra en sammanställning av AP-fondernas årsredovisningar och göra en utvärdering av förvaltningen av fondmedlen. Regeringen ska senast den 1 juni året efter räkenskapsåret överlämna fondernas årsredovisningar samt regeringens sammanställning och utvärdering till riksdagen. Regeringen överlämnade årets skrivelse till riksdagen den 30 maj 2024. Inga motioner har väckts med anledning av skrivelsen.

I betänkandet behandlar utskottet även fyra yrkanden i en motion från allmänna motionstiden 2024/25. Yrkandena handlar om skärpta krav på hållbarhet i AP-fondernas verksamhet och är samtliga i form av tillkännagivanden till regeringen.

Den 25 januari 2024 lämnade Pål Bergström, vd för Sjunde AP-fonden, information till utskottet om Sjunde AP-fondens hållbarhetsarbete (prot. 2023/24:27).

Utskottets överväganden

AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2023

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger regeringens skrivelse om AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2023 till handlingarna. Utskottet delar regeringens bedömning att buffertfonderna har uppfyllt rollen som buffert i inkomstpensionssystemet och att fonderna har bidragit positivt till inkomstpensionssystemets långsiktiga finansiering. Enligt utskottet är det viktigt att fonderna har en kostnadseffektiv förvaltning, dels för att säkra fondernas nettobidrag till inkomstpensionssystemet, dels för att upprätthålla ett högt förtroende hos allmänheten. Regeringen bedömer att samtliga AP-fonder har uppfyllt målet att fondmedlen ska förvaltas på ett föredömligt sätt. Utskottet välkomnar detta. Utskottet anser liksom regeringen att Första–Fjärde AP-fonderna bör uppmuntras att genom ökad transparens förtydliga strategin för och styrningen av fondernas innehav av illikvida tillgångar.

Skrivelsen

I skrivelse 2023/24:130 Redovisning av AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2023 ingår bl.a. en sammanställning av AP-fondernas årsredovisningar för 2023 och regeringens utvärdering av AP-fondernas verksamhet sedan 2001. I en bilaga till skrivelsen finns en extern utvärdering av AP-fondernas verksamhet 2023, genomförd av Arkwright AB.

Buffertfondernas samlade resultat

Regeringen bedömer att Första–Fjärde AP-fonderna har uppfyllt rollen som buffert genom att hantera löpande avgiftsmedel och utbetalningar för inkomstpensionssystemets räkning. Fonderna har haft den betalningsberedskap som behövs för uppgiften. Regeringen bedömer även att buffertfonderna har bidragit positivt till inkomstpensionssystemets långsiktiga finansiering. Första–Fjärde AP-fondernas avkastning bedöms vara god i jämförelse med ett urval av utländska pensionsfonder.

Vidare bedömer regeringen att Första–Fjärde AP-fonderna har anpassat sin övergripande tillgångsförvaltning på ett rimligt sätt inom givna placeringsregler för att uppnå en god riskspridning i portföljen. Mot bakgrund av AP-fondernas relativt stora innehav i onoterade fastighetsbolag bör fonderna enligt regeringen uppmuntras att genom ökad transparens förtydliga strategin för och styrningen av dessa innehav.

Resultat 2023

Under 2023 uppgick det samlade resultatet för buffertfonderna till 144 miljarder kronor efter kostnader. Fondernas aktieinnehav och räntebärande tillgångar har drivit den positiva utvecklingen, medan ett minskat värde på alternativa tillgångar har haft en dämpande effekt på resultatet. Till viss del dämpades resultatet även av den svagare kronan. Avkastningen för 2023 uppgick till 8,1 procent, samtidigt som den genomsnittliga årliga avkastningen sedan starten 2001 uppgick till 6,2 procent.

Som framgår av tabell 1 nedan överförde buffertfonderna 2023 ca 19,2 miljarder kronor till pensionssystemet för att säkra de löpande pensionsutbetalningarna.¹ Sammantaget ökade buffertfondernas kapital med 124 miljarder kronor, från 1 826 miljarder kronor 2022 till 1 950 miljarder kronor 2023.

Tabell 1 Buffertfondernas resultat och kapital 2023

Miljarder kronor om inget annat anges (uppgifter inom parentes avser 2022)

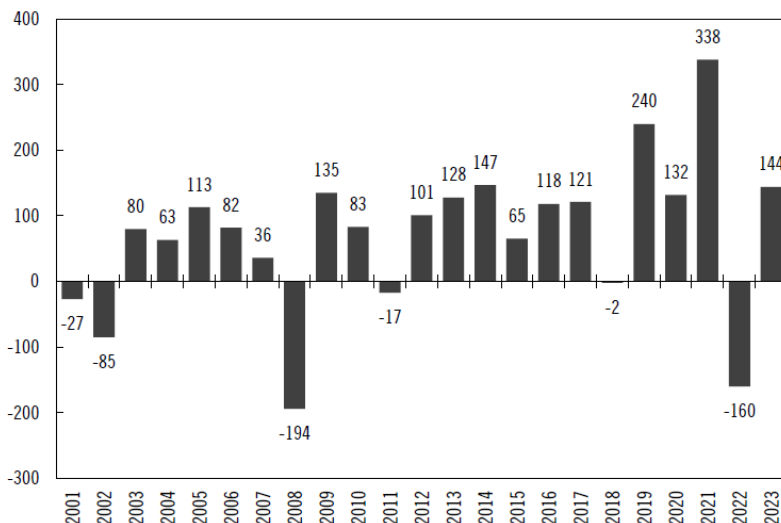
	Resultat	Avkastning (%)	Överföring till pensionssystemet	Utgående fondkapital
Första AP-fonden	38,0 (-39,9)	9,1 (-8,6)	4,8 (4,7)	454,4 (421,2)
Andra AP-fonden	23,8 (-29,2)	5,9 (-6,7)	4,8 (4,7)	426,0 (407,1)
Tredje AP-fonden	36,2 (-29,2)	7,8 (-5,8)	4,8 (4,7)	499,8 (468,4)
Fjärde AP-fonden	43,9 (-62,5)	9,6 (-11,9)	4,8 (4,7)	499,6 (460,5)
Sjätte AP-fonden	2,1 (1,3)	3,0 (1,9)	–	70,7 (68,6)
Totalt	144,0 (-159,5)	8,1 (-8,0)	19,2 (18,8)	1 950 (1 826)

Källa: Skr. 2023/24:130.

Resultat sedan 2001

Vid slutet av 2023 uppgick det ackumulerade resultatet för AP-fonderna sedan 2001 till 1 642 miljarder kronor. Fondernas andel av de totala tillgångarna i pensionssystemet har under samma period ökat från ca 10 procent till 16 procent. Åren efter den globala finanskrisen 2008 står för ca 96 procent av det ackumulerade resultatet. Regeringen konstaterar att den ökning av inflations-takten som inleddes 2021 under 2022 innebar slutet på en period med låga eller negativa räntor och kvantitativa lättnader, som understött värderingar av riskfyllda finansiella tillgångar sedan finanskrisen. På samma sätt som de senaste årens starka börsutveckling fram t.o.m. 2021 har bidragit till buffertfondernas positiva resultat fick de kraftiga börsnedgångarna 2001–2002, 2008 och 2022 resultatet att falla betydligt; se diagram 1 nedan. Ett svagare resultat redovisades även för 2011, då bl.a. statsfinansiella problem i Europa bidrog till ökad osäkerhet på finansmarknaderna.

¹ Det gäller inte Sjätte AP-fonden, som är en sluten fond. Det innebär att det inte sker några överföringar till eller från pensionssystemet.

Diagram 1 Buffertfondernas resultat sedan 2001*Miljarder kronor*

Källa: Skr. 2023/24:130.

När det gäller fondernas roll som buffert för att hantera löpande över- eller underskott i pensionssystemet har fonderna sedan 2009 betalat ut 342,8 miljarder kronor för att finansiera pensionsutbetalningar och administrationskostnader. Under perioden 2001–2008 fanns ett överskott i pensionssystemet och fonderna tillfördes 52 miljarder kronor av de löpande pensionsavgifterna. För hela perioden 2001–2023 har nettoutflödet från AP-fonderna till inkomstpensionssystemet uppgått till 292,1 miljarder kronor. En viktig förklaring till de underskott i pensionssystemet som funnits sedan 2009 är att den s.k. fyrtiotalistgenerationen börjat ta ut sin pension. Första–Fjärde AP-fonderna väntas fortsätta att bidra till finansieringen av inkomstpensionerna under överskådlig framtid. Under 2024 beräknas överföringen uppgå till 10,3 miljarder kronor, vilket motsvarar ca 0,5 procent av fondvärdet vid årets början. Under perioden 2024–2027 beräknas ca 38 miljarder kronor behöva användas för att täcka underskott i pensionssystemet, vilket är lägre än den prognos som lämnades i förra årets skrivelse.

Regeringen bedömer att Första–Fjärde AP-fondernas avkastning är god i jämförelse med ett urval av utländska pensionsfonder. Samtidigt konstateras att jämförelser bör göras med viss försiktighet eftersom bl.a. fondernas uppdrag och placeringsregler kan skilja sig åt. Ur ett femårigt perspektiv (2019–2023) har Första, Tredje och Fjärde AP-fonderna överträffat sina definierade långsiktiga reala avkastningsmål, medan Andra AP-fonden har underträffat sitt.² Sedan 2001 har Tredje och Fjärde AP-fonderna överträffat sina mål, medan Första AP-fonden tangerar sitt och Andra AP-fonden underträffat sitt. Sjätte AP-fonden överträffade sitt avkastningsmål den senaste

² Fonderna har skilda reala avkastningsmål, som de själva satt. Första AP-fonden har 4 procent, Andra AP-fonden 4,5 procent och Tredje samt Fjärde AP-fonden 3,5 procent.

femårsperioden, men inte den gångna tioårsperioden. Fondens nuvarande avkastningsmål etablerades 2021.³

Regeringen bedömer att Första–Fjärde AP-fonderna har anpassat sin övergripande tillgångsförvaltning på ett rimligt sätt inom givna placeringsregler för att uppnå en god riskspridning i portföljen. I skrivelsen redogör regeringen för en fördjupad analys av fondernas investeringar i illikvida tillgångar.⁴ Enligt de placeringsregler för Första–Fjärde AP-fonderna som gäller sedan den 1 januari 2019 får fondernas investeringar i illikvida tillgångar uppgå till högst 40 procent av det verkliga värdet av respektive fonds samtliga tillgångar.⁵

Vid utgången av 2023 motsvarade illikvida tillgångar 28 procent av det totala buffertfondkapitalet. De illikvida tillgångarna utgjordes framför allt av onoterade fastighetsbolag och onoterade aktier (eng. *private equity*). Enligt regeringen ökade andelen illikvida tillgångar som andel av Första–Fjärde AP-fondernas totala kapital från 14,2 procent till 25,9 procent under perioden 2019–2023.

Regeringen framhåller att mot bakgrund av AP-fondernas relativt stora innehav i onoterade fastighetsbolag bör fonderna uppmuntras att genom ökad transparens förtydliga strategin för och styrningen av dessa innehav. Regeringen redogör även för Arkwrights analys i fråga om redovisning och extern rapportering av kostnader för illikvida tillgångar; se s. 11 nedan.

Buffertfondernas kostnader

Regeringen konstaterar att buffertfondernas kostnader i absoluta tal fortsatte att minska under 2023. Viktiga faktorer för kostnadsutvecklingen i absoluta tal är fondkapitalets utveckling och placeringarnas inriktning. Tillgångsförvaltning med högre kostnader är motiverad när den förväntas bidra till en högre nettoavkastning och ökad riskspridning. Den svenska kronans rörelse gentemot andra valutor påverkar också fondernas kostnader för köp av tjänster som prissätts exempelvis i amerikanska dollar och euro.

Regeringen understryker att det är buffertfondernas nettoavkastning som påverkar deras bidrag till inkomstpensionssystemets långsiktiga finansiering. Att få kapitalet att växa är buffertfondernas uppgift. AP-fonderna bör dock, liksom övrig verksamhet i offentlig regi, ständigt arbeta för en hög kostnads-effektivitet. Detta är viktigt både för fondernas nettobidrag till inkomstpensionssystemet och för att upprätthålla ett högt förtroende hos allmänheten.

³ Över en femårsperiod ska avkastningen överträffa ett sammanvägt index bestående av 90 procent Burgiss ALL, som representerar avkastning i private equity-marknaden. Det viktas med det beräknade likviditetsbehovet, som ska överträffa 10 procent av ett visst likviditetsindex.

⁴ Alternativa investeringar anses ofta vara tillgångar av mer illikvid karaktär där investeringshorisonten oftast är lång och investeringsprocessen kan vara mer komplex. Exempel på alternativa investeringar är fastigheter, jordbruk, skog, infrastruktur, riskkapitalföretag och hedgefonder. Illikvida tillgångar utgör en delmängd av alternativa tillgångar, och omfattar onoterade fastighetsbolag.

⁵ Se prop. 2017/18:271, bet. 2018/19:FiU14, rskr. 2018/19:52.

Att det totala fondkapitalet är fördelat på fem fonder bidrar till lägre kostnads-effektivitet.

Regeringen konstaterar att illikvida tillgångar utgör en allt större andel av AP-fondernas totala portföljer. Det är viktigt med transparens för att det ska gå att följa upp prestationsbaserade ersättningar hänförliga till fondstrukturer som investerar i illikvida tillgångar. AP-fonderna bör enligt regeringen därför uppmuntras att fortsätta ställa krav på fondförvaltares rapportering av sådan ersättning.

Kostnaderna 2023

Buffertfondernas kostnader täcks av de medel som fonderna förvaltar. Den totala redovisade kostnaden för förvaltningen av buffertkapitalet uppgick 2023 till ca 1,5 miljarder kronor (se tabell 2 nedan). Jämfört med 2022 var det en minskning med 95 miljoner kronor eller 5,9 procent. Mätt som en andel av det förvaltade kapitalet var kostnaderna oförändrade på 0,08 procent. De externa förvaltningskostnaderna minskade medan de interna förvaltningskostnaderna ökade något. Fonderna har successivt ökat andelen internt förvalt kapital. Av kapitalet i Första–Fjärde AP-fonderna förvaltades ca 83 procent av kapitalet internt i slutet av 2023, jämfört med ca 70 procent i slutet av 2014. Andra AP-fondens externa förvaltningskostnader för 2023 minskade med ca 46 procent 2023 jämfört med 2022, och har sedan 2019 minskat med 184 miljoner kronor. Det är en följd av ett kostnadsbesparingsprogram som inleddes 2020 och fonden har stängt ned ett antal externa mandat.

Tabell 2 Buffertfondernas förvaltningskostnader 2023

Miljoner kronor om inget annat anges (siffror inom parentes avser 2022)

	Interna kostnader	Externa kostnader	Totalt	Andel av förvalt kapital (%)
Första AP-fonden	247 (238)	10 (27)	257 (265)	0,06 (0,06)
Andra AP-fonden	278 (262)	108 (201)	386 (463)	0,09 (0,11)
Tredje AP-fonden	285 (252)	76 (119)	361 (371)	0,07 (0,08)
Fjärde AP-fonden	281 (259)	118 (140)	399 (399)	0,08 (0,08)
Totalt	1 091 (1 011)	312 (487)	1 403 (1 498)	0,07 (0,08)
Sjätte AP-fonden	104 (104)	0 (0)	104 (104)	0,15 (0,15)
Totalt	1 195 (1 115)	312 (487)	1 507 (1 602)	0,08 (0,08)
Totalt inkl. arvoden för extern förvaltning		446 (744)	1 641 (1 859)	0,08 (0,10)

Källa: Skr. 2023/24:130.

Kostnadernas utveckling på längre sikt

Under perioden 2012–2015 ökade kostnaderna med i genomsnitt 10 procent per år. Trenden bröts 2016, och under perioden 2016–2023 minskade kostnaderna med 13,2 procent samtidigt som det sammanlagda buffertkapitalet ökade med ca 48 procent totalt. Nedgången berodde framför allt på minskad extern förvaltning av kapitalet. I en internationell jämförelse är andelen internt

förvaltad kapital hög hos Första–Fjärde AP-fonderna. Enligt regeringen kan en hög andel intern förvaltning öka kostnadseffektiviteten. Av tabell 3 nedan framgår hur kostnaderna utvecklades under den senaste femårsperioden, 2019–2023.

Tabell 3 Buffertfondernas kostnader den senaste femårsperioden

Miljoner kronor om inget annat anges

	2019	2020	2021	2022	2023
Interna förvaltningskostnader	1 017	1 018	1 055	1 115	1 195
Externa förvaltningskostnader	739	617	569	487	312
Totalt	1 756	1 635	1 624	1 602	1 507
Andel av förvaltad kapital	0,12	0,10	0,09	0,08	0,08
Totalt inkl. arvoden för extern förvaltning	2 162	2 260	2 075	1 859	1 641
Andel av förvaltad kapital (%)	0,14	0,14	0,11	0,10	0,08

Källa: Skr. 2023/24:130.

De interna förvaltningskostnaderna avser främst personal och informations- och datasystem. Under 2023 betalade Tredje och Fjärde AP-fonderna ut 6,1 miljoner kronor i rörlig ersättning till medarbetare, vilket var mer än 2022 men mindre jämfört med 2019–2021 års rörliga ersättningar. Både Tredje och Fjärde AP-fonderna beslutade att inte tillämpa rörliga ersättningar fr.o.m. den 1 januari 2024. Sedan tidigare gäller att Första och Andra AP-fonderna inte betalar ut rörliga ersättningar.

Externa förvaltningskostnader utgörs av ersättningar som betalas till parter som förvaltar kapital på uppdrag av fonderna. De prestationsbaserade arvoden för extern förvaltning av noterade tillgångsslag minskade från 257 miljoner kronor 2022 till 134 miljoner kronor 2023. Regeringen konstaterar att arvoden minskade i linje med att andelen internt förvaltad kapital ökade.

I de externa förvaltningskostnaderna ingår inte kostnader för prestationsbaserade arvoden eller förvaltararvoden för onoterade tillgångar. För dessa typer av tillgångar är det vanligare med avtal som innebär att erlagda förvaltararvoden betalas tillbaka förutsatt att vinstgivande försäljningar har gjorts i den onoterade fonden. Därefter görs en vinstdelning. Arvoden ingår inte i posten totala kostnader i fondernas årsredovisningar, utan de reduceras mot resultatet för varje tillgång. I regeringens skrivelse om AP-fondernas verksamhet ställs dock sedan 2015 erlagda arvoden på årsbasis mot arvoden som återbetalas i samband med att en onoterad tillgång säljs med vinst (se tabell 4.6 i årets skrivelse). Ett positivt belopp innebär att de erlagda arvoden överstiger de återbetalda. Nettot av de erlagda och återbetalade arvoden för förvaltningen av onoterade tillgångar uppgick 2023 till ca 1,2 miljarder kronor, vilket var en ökning från 761 miljoner kronor 2022.⁶ Enligt regeringen har

⁶ Sjätte AP-fonden är enligt regeringen inte inkluderad eftersom fonden har som princip att periodisera sina förvaltningskostnader. Av Sjätte AP-fondens årsredovisning framgår dock att det inte utgick någon prestationsbaserad ersättning under 2023.

denna typ av avtalskonstruktioner ökat i och med de ändringar av placeringsreglerna som trädde i kraft 2019.

I sin fördjupade analys av AP-fondernas investeringar i illikvida tillgångar konstaterar Arkwright att kostnader och ersättningar övergripande kan delas in i tre kategorier. Det handlar om kostnader och ersättningar

1. som dras av på ett nettoresultat (och därmed inte explicit redovisas)
2. vars omfattning inte explicit tas upp i AP-fondernas resultaträkning
3. som dras av på nettoresultatet men redovisas i brödtext eller en not i årsredovisningen.

Till den första kategorin hör investeringar i onoterade tillgångar, ofta i form av s.k. vinstdelning. Till den andra kategorin hör förvaltningsavgifter för investeringar i fonder som investerar i underliggande likvida eller noterade tillgångar. Till den tredje kategorin hör prestationsbaserade ersättningar som hänförs till investeringar i noterade tillgångar samt förvaltningsavgifter för investeringar i onoterade innehav. Arkwright anser att Andra–Fjärde och Sjätte AP-fonderna saknar en heltäckande uppföljning av prestationsbaserad ersättning som hänförs till investeringar i fondstrukturer som investerar i illikvida tillgångar.

Regeringen konstaterar att det är viktigt med transparens för att det ska gå att följa upp prestationsbaserade ersättningar som är hänförliga till fondstrukturer som investerar i illikvida tillgångar. AP-fonderna bör enligt regeringen därför uppmuntras att fortsätta ställa krav på fondförvaltares rapportering av sådan ersättning.

Sjunde AP-fonden

Regeringen bedömer att Sjunde AP-fonden har uppfyllt sin roll inom premiepensionssystemet. Den kapitalviktade avkastningen har sedan 2001 varit högre än inkomstpensionens utveckling och även överstigit den genomsnittliga avkastningen för de privata fonderna i premiepensionssystemet. Sammantaget har Sjunde AP-fonden infriat regeringens förväntningar på fonden.

Sjunde AP-fonden tillhör inte buffertfonderna i inkomstpensionssystemet utan är det statliga alternativet inom premiepensionssystemet. Sjunde AP-fonden har som främsta uppgift att förvalta premiepensionsmedel i det statliga förvaltsalternativet, AP7 Såfa, där risken förändras med spararnas ålder. AP7 Såfa är en kombination av AP7 Aktiefond och AP7 Räntefond.⁷

Sjunde AP-fonden är den enskilt största fondförvaltaren i premiepensionssystemet. Vid utgången av 2023 omfattade systemet 8,3 miljoner individer, och det totala förvaltade kapitalet uppgick till 2 251 miljarder kronor. Av pensionsspararna har 66,2 procent sina pensionsmedel placerade i AP7 Såfa

⁷ Det statliga alternativet består av sex olika investeringsalternativ: förvaltsalternativet AP7 Såfa, de två byggstansfonderna AP7 Aktiefond och AP7 Räntefond, samt tre fondportföljer med olika risknivåer; AP7 Försiktig, AP7 Balanserad och AP7 Offensiv.

och deras fondkapital motsvarade 50,7 procent av medlen i premiepensionssystemet i slutet av 2023.

Under 2023 hade den genomsnittliga Såfa-spararen en avkastning på 18,4 procent. Det kan jämföras med att de privata premiepensionsfonderna i genomsnitt gav en avkastning på 16,7 procent. Skillnaden förklaras bl.a. av att AP7 Såfa sammantaget har en högre aktiemarknadsexponering och en högre valutaexponering än de privata pensionsfonderna. Sjunde AP-fondens genomsnittliga årliga avkastning sedan 2001 har uppgått till 7,8 procent per år, vilket överstiger avkastningen för de privata fonderna i premiepensionssystemet som ökat med i genomsnitt 5,3 procent per år under samma period.

Förvaltningsavgifterna för AP7 Aktiefond och AP7 Räntefond uppgick under 2023 till 0,05 procent respektive 0,04 procent av det förvaltade kapitalet, vilket var oförändrat sedan 2022. Detta kan jämföras med att den genomsnittliga förvaltningsavgiften för de omkring 450 fonder som ingick i premiepensionssystemet vid 2023 års slut uppgick till 0,20 procent (0,20 procent 2022).

AP-fondernas samlade hållbarhetsarbete

Regeringen bedömer att samtliga AP-fonder har uppfyllt målet om att förvalta fondmedlen på ett föredömligt sätt.

Första–Fjärde AP-fonderna har identifierat olika fokusområden för arbetet med hållbarhetsfrågor. De senaste åren har fonderna arbetat med att genomföra nya eller uppdaterade policyer och strategier inom området. Detta arbete har fortsatt under 2023. Fokusområdena har inte förändrats, men regeringen ser positivt på att flera av fonderna har fastställt mål inom områden där det tidigare inte funnits definierade målsättningar. I tabell 4 nedan redovisas Första–Fjärde AP-fondernas fokusområden för hållbarhetsarbetet, antalet mål 2023 och de förändringar som gjordes 2023.

Tabell 4 Första–Fjärde AP-fondernas fokusområden inom hållbarhetsområdet 2023

Siffror inom parentes avser 2022

	Fokusområde	Antal mål 2023	Förändringar
Första AP-fonden	Klimat	1 (7)	Oförändrat fokusområde. Tidigare mål har ändrats till nyckeltal med årlig uppföljning. Kvarvarande mål oförändrat.
Andra AP-fonden	Klimat, biologisk mångfald, mänskliga rättigheter, mångfald, jämlikhet och inkludering samt ägarstyrning.	9 (8)	Oförändrade fokusområden. Färdigställt arbete med mål inom samtliga områden. Ett nytt mål inom området mänskliga rättigheter.
Tredje AP-fonden	Bolagsstyrning, klimat, mänskliga rättigheter och biologisk mångfald.	10 (6)	Oförändrade fokusområden. Färdigställt arbete med att definiera mål inom samtliga områden. Nya mål inom områdena mänskliga rättigheter och biologisk mångfald.
Fjärde AP-fonden	Klimat och miljö samt ägarstyrning.	11 (11)	Oförändrade fokusområden. I allt väsentligt oförändrade mål.

Källa: Skr. 2023/24:130.

Det totala koldioxidutsläppet redovisas av Första–Fjärde AP-fonderna som summan av de ägda andelarna av de noterade portföljbolagens respektive koldioxidutsläpp. Under 2023 anpassade fonderna de gemensamma riktlinjerna för rapportering, vilket innebär att AP-fondernas ägarandelar beräknas i förhållande till portföljbolagens totala bolagsvärde och inte som tidigare i förhållande till bolagens marknadsvärde. Redovisningen utökades även till att omfatta portföljbolagens indirekta utsläpp. Tillgången till data är dock fortfarande begränsad när det gäller indirekta utsläpp, och beräkningarna grundas till viss del på antaganden. I skrivelsen redogör dock regeringen för utsläpp i förhållande till marknadsvärde för perioden 2019–2023, eftersom historiska data enligt den nya beräkningsmetoden varierar mellan fonderna. Regeringen konstaterar att de totala utsläppen från fondernas portföljer nästintill har halverats för perioden. Under 2023 minskade utsläppen i alla fonder förutom Första AP-fonden. Den portföljviktade koldioxidintensiteten sjönk dock för alla fyra fonder. Regeringen ser positivt på att Första–Fjärde AP-fondernas koldioxidavtryck fortsätter att minska över tid.

Sedan 2007 samarbetar Första–Fjärde AP-fonderna inom AP-fondernas etikråd (Etikrådet), vars syfte är att utifrån fondernas uppdrag och gemensamma värdegrund åstadkomma förbättringar på miljö- och etikområdet. Under 2023 implementerade Etikrådet den nya strategi som beslutades av Första–Fjärde AP-fonderna 2022. Strategin innebär bl.a. en utvidgad ambition för arbetet och en ny styrmodell där organisationen förstärks på ett för

fonderna resurseffektivt sätt. Regeringen ser positivt på att AP-fonderna samverkar i hållbarhetsfrågor och välkomnar utvecklingen av Etikrådets verksamhet.

Sjätte AP-fonden integrerar hållbarhet i förvaltningen och det är en av de dimensioner som utvärderas vid val av förvaltare. Stor vikt läggs vid granskningsarbetet inför en investering. Arbetet berör samtliga områden inom ESG⁸ och utgår ifrån ESG-integrering och transparens. Därtill har Sjätte AP-fonden de särskilda fokusområdena klimat, jämställdhet och mångfald samt mänskliga rättigheter. Områdena är desamma som 2022. Regeringen bedömer att Sjätte AP-fonden har satt upp tydliga hållbarhetsmål och arbetat aktivt för att uppnå dem under 2023. Fonden bedöms sammantaget uppfylla det lagstadgade målet om att förvalta fondmedlen på ett föredömligt sätt.

Sedan den 1 januari 2023 har Sjunde AP-fonden i likhet med övriga AP-fonder ett lagstadgat mål om föredömlig förvaltning. En stor del av fondens hållbarhetsarbete sker inom ramen för tre parallella treåriga fördjupningsteman. Under 2023 var dessa avskogning och biologisk mångfald, universell ägarstyrning och styrelseansvar. Sjunde AP-fonden har fastställt elva övergripande hållbarhetsmål som uppdaterats under året. Samtliga mål har gränsvärden för 2023 som bedöms vara uppfyllda. Regeringen bedömer att Sjunde AP-fonden har satt upp tydliga hållbarhetsmål och arbetat aktivt för att uppnå dem under 2023. Fonden bedöms sammantaget uppfylla det lagstadgade målet om att förvalta fondmedlen på ett föredömligt sätt.

Pågående arbete

AP-fondernas resultat under det första halvåret 2024

Enligt Första–Fjärde AP-fondernas halvårsrapporter hade fonderna efter det första halvåret 2024 ett sammanlagt resultat på 113,3 miljarder kronor, vilket var något högre än resultatet på 100,6 miljarder kronor det första halvåret 2023. Fondernas sammanlagda kapital uppgick till 1 989 miljarder kronor, vilket var en ökning med ca 40 miljarder kronor jämfört med i slutet av 2023. Resultatet berodde framför allt på en fortsatt stark utveckling på aktiemarknaden under det första halvåret 2024.

Enligt Sjunde AP-fondens halvårsrapport genererade AP7 Såfa en avkastning på 16,1 procent under det första halvåret 2024 (17,7 procent det första halvåret 2023). Det totala förvaltade kapitalet uppgick till ca 1 300 miljarder kronor.

Översyn av buffertfonderna

I oktober 2023 gav regeringen en utredare i uppdrag att utreda och lämna förslag på åtgärder för att modernisera och effektivisera förvaltningen av

⁸ Eng. *Environmental, Social, Governance*.

Första–Fjärde och Sjätte AP-fondernas fondkapital (Fi2023/02756). I uppdraget ingick bl.a. att

- utreda hur AP-fondernas administration kan förenklas och moderniseras
- utreda hur kraven för buffertfondernas styrelser kan preciseras för att säkerställa ändamålsenlig kompetens
- utreda hur Sjätte AP-fonden på lämpligt sätt kan integreras i buffertfondsystemet och särskilt analysera alternativet att fonden slås ihop med Andra AP-fonden till en buffertfond med säte i Göteborg
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget redovisades den 17 juni 2024.⁹ Utredaren föreslog bl.a. en modernisering av AP-fonderna genom bättre utnyttjande av stordriftsfördelarna i systemet, mer fokuserade och effektiva styrelser, ökad transparens och insyn där redovisningen av illikvida tillgångar tydliggörs, samt en mer effektiv och förenklad administration. När det gällde frågan om en eventuell konsolidering av buffertfonderna lämnade utredaren i enlighet med uppdraget geografiskt uppdelade och geografiskt alternativa förslag. Enligt ett förslag avvecklas Sjätte AP-fonden och dess verksamhet och kapital förs över till Andra AP-fonden. Alternativt integreras Sjätte AP-fonden på ett lämpligt sätt i buffertfondssystemet utan att organisationsstrukturen ändras (sätet behålls i Göteborg). Vidare föreslogs en viss konsolidering av de Stockholmsbaserade buffertfonderna, alternativt en ökad obligatorisk samverkan inom den nuvarande organisationsstrukturen i Stockholm. De förslag som utgår från en oförändrad organisationsstruktur för fonderna bedöms kunna träda i kraft den 1 juli 2025. Även de förslag som inte har någon beröringspunkt med något organisatoriskt förslag kan träda i kraft den 1 juli 2025. De förslag som har beröringspunkter med en konsolidering bör enligt utredningen kunna träda i kraft den 1 juli 2026. Utredningens förslag bereds nu i Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tagit del av regeringens skrivelse om AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2023. Regeringen lämnar skrivelsen till riksdagen i enlighet med lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder).

Utskottet noterar att det samlade resultatet för buffertfonderna uppgick till 144 miljarder kronor 2023, att jämföra med förlusten på ca 160 miljarder kronor 2022. Det var framför allt fondernas aktieinnehav och räntebärande tillgångar som låg bakom den positiva utvecklingen. Avkastningen för 2023 uppgick till 8,1 procent, samtidigt som den genomsnittliga årliga avkastningen sedan starten 2001 uppgick till 6,2 procent. Under 2022 överförde Första–Fjärde AP-fonderna ca 19 miljarder kronor till pensionssystemet för att säkra de löpande pensionsutbetalningarna. För hela perioden 2001–2023 har nettoutfödet till pensionssystemet uppgått till 292 miljarder kronor. Under 2024–

⁹ Se promemorian Översyn av buffertfonderna, juni 2024.

2027 beräknas 38 miljarder kronor behöva användas för att täcka underskott i pensionssystemet.

Sammantaget innebär detta att utskottet delar regeringens bedömning att Första–Fjärde AP-fonderna har uppfyllt rollen som buffert i inkomst-pensionssystemet genom att hantera löpande avgiftsmedel och utbetalningar för inkomstpensionssystemets räkning och att fonderna har haft den betalningsberedskap som behövts för uppgiften. Utskottet delar också bedömningen att buffertfonderna har bidragit positivt till inkomstpensionssystemets långsiktiga finansiering.

Vidare konstaterar utskottet att placeringsreglerna för Första–Fjärde AP-fondernas investeringar i illikvida tillgångar har gällt i fem år och att andelen illikvida tillgångar har ökat sedan de nya placeringsreglerna trädde i kraft 2019, där den största delen utgörs av onoterade fastigheter och onoterade aktier. Regeringen anser att fonderna bör uppmuntras att genom ökad transparens förtydliga strategin för och styrningen av dessa innehav. Utskottet instämmer i detta.

Utskottet noterar att den totala redovisade kostnaden för förvaltningen av buffertfonderna under 2023 uppgick till ca 1,5 miljarder kronor, vilket mätt som en andel av det förvaltade kapitalet uppgick till 0,08 procent. Andelen var oförändrad jämfört med 2022. Sedan 2016 har kostnaderna minskat med 13,2 procent, samtidigt som det förvaltade kapitalet har ökat med 48 procent. Utskottet framhåller, liksom tidigare år, att det är viktigt att fonderna har en kostnadseffektiv förvaltning, dels för att säkra fondernas nettobidrag till inkomstpensionssystemet, dels för att upprätthålla ett högt förtroende hos allmänheten.

Utskottet välkomnar att samtliga AP-fonder bedöms uppfylla målet om att förvalta fondmedlen på ett föredömligt sätt och ser, liksom regeringen, positivt på att Första–Fjärde AP-fondernas koldioxidavtryck fortsätter att minska över tid. Vidare välkomnar utskottet utvecklingen av Etikrådets verksamhet och ser positivt på den samverkan som sker i hållbarhetsfrågor. Utskottet konstaterar också att Sjunde AP-fonden har redogjort för finansutskottet hur de ser på hållbarhet i sin investeringsportfölj.

I oktober 2023 gav regeringen en utredare i uppdrag att utreda och lämna förslag på åtgärder för att modernisera och effektivisera förvaltningen av Första–Fjärde och Sjätte AP-fondernas fondkapital. Utskottet noterar att uppdraget redovisades i juni 2024 och att utredningens förslag nu bereds i Regeringskansliet.

Med detta föreslår utskottet att regeringens skrivelse om AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2023 läggs till handlingarna.

Skärpta krav på hållbarhet i AP-fondernas investeringsverksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden. Utskottet ser inte skäl till att närmare precisera AP-fondernas mål om föredömlig förvaltning. Utskottet ser inte heller skäl till att ändra målstrukturen för AP-fondernas verksamhet.

Jämför det särskilda yttrandet (V, MP).

Motionen

I kommittémotion 2024/25:1327 av Märta Stenevi m.fl. (MP) anför motionärerna att kravet på hållbarhet inte ska underordnas kravet på avkastning i Sjunde AP-fondens förvaltning. Vidare anför motionärerna att Sjunde AP-fonden bör förbjudas att göra direkta investeringar i utvinning av fossila energikällor som olja, kol och gas. Sjunde AP-fonden bör enligt motionärerna också förbjudas att investera i, eller låna ut pengar till, stater som begår krigshandlingar. Mot bakgrund av att medvetenheten om vikten av social hållbarhet har stärkts anser motionärerna att kraven på social hållbarhet bör utvärderas och stärkas för samtliga AP-fonder.

Bakgrund och pågående arbete

Målet om föredömlig förvaltning

Första–Fjärde AP-fonderna ska enligt lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder) förvalta fondmedlen på ett föredömligt sätt genom ansvarsfulla investeringar och ansvarsfullt ägande. Vid förvaltningen ska särskild vikt fästas vid hur en hållbar utveckling kan främjas utan att det görs avkall på det övergripande målet om att Första–Fjärde AP-fonderna ska förvalta fondmedlen på ett sådant sätt att de blir till största möjliga nytta för försäkringen för inkomstgrundad ålderspension (prop. 2017/18:271, bet. 2018/19:FiU14, rskr. 2018/19:52). Bestämmelserna gäller sedan den 1 januari 2019.

För Sjunde AP-fonden gäller sedan den 1 januari 2023 motsvarande mål om föredömlig förvaltning. Medlen i de fonder som Sjunde AP-fonden förvaltar ska enligt lagen om AP-fonder förvaltas på ett föredömligt sätt genom ansvarsfulla investeringar och ansvarsfullt ägande. Vid förvaltningen ska Sjunde AP-fonden fästa särskild vikt vid hur en hållbar utveckling kan främjas utan att det görs avkall på det övergripande målet om att de medel som förs över till fonder som Sjunde AP-fonden förvaltar ska placeras så att långsiktigt hög avkastning uppnås vid den valda risknivån (prop. 2021/22:280, bet. 2022/23:SfU5, rskr. 2022/23:27).

Även Sjätte AP-fonden har ett mål om föredömlig förvaltning, som gäller sedan den 1 juli 2022. Sjätte AP-fonden ska enligt lagen (2000:193) om Sjätte AP-fonden förvalta fondmedlen på ett föredömligt sätt genom ansvarsfulla investeringar och ansvarsfullt ägande. Vid förvaltningen ska särskild vikt fästas vid hur en hållbar utveckling kan främjas, utan att det görs avkall på det övergripande målet att fondmedlen ska placeras så att kraven på långsiktigt hög avkastning och tillfredsställande riskspridning tillgodoses (prop. 2021/22:146, bet. 2021/22:FiU33, rskr. 2021/22:345).

I samband med att målet om föredömlig förvaltning antogs för Sjunde AP-fonden anförde regeringen bl.a. att det är en del av modern förvaltningsstrategi att arbeta aktivt med att integrera miljöaspekter, sociala aspekter och bolagsstyrningsaspekter i förvaltningen för att bidra till en långsiktigt hållbar värdetillväxt av kapitalet (prop. 2021/22:280). Vidare anfördes att uttrycket ”ansvarsfulla investeringar” används i institutionell kapitalförvaltning för att beteckna principer för hur institutionella investerare bör agera för att integrera ESG-frågor i förvaltningen och för att i rollen som ägare verka för ett hållbart företagande (se t.ex. FN:s principer för ansvarsfulla investeringar). Regeringen konstaterade även att när målet om föredömlig förvaltning infördes för Första–Fjärde AP-fonderna angavs att målet bör vara ett uttryck för en förväntan om att de ska förvalta fondmedlen på ett föredömligt sätt, dvs. utgöra ett föredöme för olika slag av kapitalförvaltning. I det ligger att förvaltningen ska vara effektiv och resultatinriktad, präglas av öppenhet och bidra till en långsiktigt hållbar värdetillväxt av tillgångarna. Målet innebär att fonderna ska integrera ESG-frågor i förvaltningen. Var och en av fonderna bör bedöma hur en sådan integrering kan ske på bästa sätt. Målet om att fondmedlen ska förvaltas på ett föredömligt sätt innebär inte något ställningstagande i fråga om någon viss förvaltningsmodell eller i övrigt i fråga om hur fondmedlen ska förvaltas. Det innebär dock att Första–Fjärde AP-fonderna ska beakta ESG-frågor, oavsett förvaltningsmodell (prop. 2021/22:280 s. 31).

När det gäller social hållbarhet anförde regeringen i samband med att målet om föredömlig förvaltning infördes för Första–Fjärde AP-fonderna att det handlar om människors välbefinnande, som rättigheter, rättvisa och välbefinnande. Social hållbarhet konkretiseras bl.a. i internationella konventioner om t.ex. mänskliga rättigheter, barns rättigheter och grundläggande rättigheter för arbetstagare som Sverige har undertecknat. Vidare konkretiseras social hållbarhet i riktlinjer och principer för hållbart företagande, såsom FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter och OECD:s riktlinjer för multinationella företag, ILO:s trepartsdeklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet samt internationella konventioner om handel med och användning av vapen och narkotika. I social hållbarhet ryms också nationella och internationella riktlinjer och principer för beskattning av företag (prop. 2017/18:271 s. 24–25).

Sjunde AP-fondens svarta lista

Sjunde AP-fonden investerar i bolag som på ett godtagbart sätt följer kraven i de internationella konventioner som Sverige har skrivit under och som kommer till uttryck i FN Global Compacts tio principer. Principerna beskriver företags ansvar för mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö och antikorrruption. Bolag som bryter mot dessa konventioner svartlistas och utesluts. Enligt Sjunde AP-fonden är svartlistningen ett påverkansverktyg i samverkan med andra påverkansmetoder såsom bolagsdialoger och röstning på bolagsstämmor.

Sedan 2016 är Parisavtalet en av de normer som Sjunde AP-fondens svartlistningsanalys baseras på. Parisavtalsgranskningen utvecklades 2020, och kolbolag med stor klimatpåverkan och expansionsplaner började svartlistas. Kraven skärptes 2022 med svartlistning av bolag som har storskalig kolverksamhet eller oljesandsutvinning och som saknar omställningsplaner. Under 2024 fortsatte Sjunde AP-fonden att utveckla kriterierna till att omfatta stora oljebolag utan klimatomställningsplaner som därmed bedöms agera i strid med Parisavtalet. Sammanlagt är 51 fossilbolag svartlistade baserat på Parisavtalet och ytterligare ett tiotal olje- och kolbolag är uteslutna på annan grund.

Sjunde AP-fondens svarta lista revideras två gånger per år, i juni och i december. Genom att offentliggöra namnen på bolagen två gånger per år, tillsammans med orsaken till svartlistningen, vill fonden förmå bolagen att ändra sitt agerande. Sjunde AP-fonden utesluter ett företags aktier från placeringar under fem år med ambitionen att åter kunna investera i ett svartlistat bolag om det kan påvisa att normkränkningarna har upphört.

Tidigare riksdagsbehandling

Riksdagen har tidigare behandlat liknande motionsyrkanden om skärpta hållbarhetskrav eller riktlinjer för AP-fonderna, senast i betänkande 2022/23:SfU5. Motionärerna förordade då nya riktlinjer för Sjunde AP-fonden i fråga om klimat och etik och ansåg bl.a. att fonden inte ska göra några nyinvesteringar i kol, olja eller fossilgas. Socialförsäkringsutskottet avstyrkte yrkandet bl.a. med hänvisning till att Sjunde AP-fondens fondförvaltning ska ske på ett föredömligt sätt och att det kommer att ställas minst lika höga krav på Sjunde AP-fonden som på fonderna på fondtorget, vilket bl.a. betyder att det som följer av internationella överenskommelser som Sverige har ingått och som rör frågor om hållbarhet ska iakttas. Vidare hänvisade socialförsäkringsutskottet till att Sjunde AP-fondens riktlinjer ska innehålla strategier för hur målet om föredömlig förvaltning ska nås. Kammaren biföll utskottets förslag (rskr. 2022/23:27).

Även finansutskottet har behandlat motionsyrkanden om skärpta krav på hållbarhet i AP-fondernas verksamhet, senast i betänkande 2022/23:FiU6. Motionären ansåg då att det borde förtydligas att AP-fonderna inte ska investera i företag som lobbyar för fossila bränslen. Finansutskottet avstyrkte

förslaget med bl.a. hänvisning till att utskottet delade regeringens bedömning om att Första–Fjärde AP-fonderna under 2021 hade uppfyllt målet att fondmedlen ska förvaltas på ett föredömligt sätt. Utskottet såg inte skäl till att närmare precisera AP-fondernas mål om föredömlig förvaltning. Vidare framhöll att den finansiella sektorn, och då särskilt stora kapitalplacere som AP-fonderna, hade en viktig och central roll i fråga om att styra om investeringar mot en ekonomi som var mindre fossilberoende. Utskottet ansåg att det därför var viktigt att AP-fonderna fortsatte att intensifiera arbetet med att se till att deras investeringar låg i linje med Parisavtalet. Kammaren biföll utskottets förslag (rskr. 2022/23:113).

Utskottets ställningstagande

Första–Fjärde AP-fonderna har sedan 2019 och Sjätte AP-fonden sedan 2022 ett mål för placeringsverksamheten som innebär att fondmedlen ska förvaltas på ett föredömligt sätt genom ansvarsfulla investeringar och ansvarsfullt ägande. Vid förvaltningen ska särskild vikt fästas vid hur en hållbar utveckling kan främjas utan att det görs avkall på det övergripande målet för placeringsverksamheten. Sedan den 1 januari 2023 har Sjunde AP-fonden ett motsvarande mål. Det är upp till fonderna att närmare precisera målet och hur det förhåller sig till det övergripande målet för placeringsverksamheten. Utskottet välkomnar att samtliga AP-fonder under 2023 bedöms ha uppfyllt målet att fondmedlen ska förvaltas på ett föredömligt sätt. Utskottet ser inte skäl till att närmare precisera AP-fondernas mål om föredömlig förvaltning. Inte heller ser utskottet skäl till att ändra målstrukturen för AP-fondernas verksamhet.

Utskottet vill framhålla att den gröna omställningen i den finansiella sektorn behöver fortsätta och att de finansiella företagen ska medverka till en hållbar utveckling. Stora kapitalplacere som AP-fonderna har en viktig och central roll i detta arbete.

Mot bakgrund av detta avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Särskilt yttrande

Skärpta krav på hållbarhet i AP-fondernas investeringsverksamhet, punkt 2 (V, MP)

Janine Alm Ericson (MP) och Ilona Szatmári Waldau (V) anför:

En god avkastning på våra pensionspengar är angeläget för oss alla. En klok förvaltning av pengarna säkerställer en god ålderdom och ett stabilt pensionssystem.

Men vi kommer inte att vara Sveriges sista generation. Det är vi som nu är yrkesverksamma som måste ställa krav på att våra kommande pensioner inte förstör framtiden för våra barn och barnbarn.

Sjunde AP-fonden förvaltar fem miljarder svenska pension inom ramen för premiepensionen. Det är ett stort ansvar och stora pengar. Det finns ramar för hur fonden ska arbeta med hållbarhet, och det är i grunden bra. Men i fall efter fall har det visat sig att det inte räcker. Senast under våren 2024 uppmärksammades att Sjunde AP-fonden hade investerat en halv miljard kronor i det saudiarabiska oljebolaget Saudi Aramco.

Det borde vara självklart att svenska pensionspengar inte ska förvaltas genom direkta investeringar i utvinning av fossila energikällor som olja, kol och gas. Inte heller ska våra pengar användas för att begått krigsbrott eller kränka människors grundläggande rättigheter. Vi anser att AP-fonderna inte ska tillåtas investera i, eller låna ut pengar till, stater som begår krigshandlingar eller bryter mot mänskliga rättigheter.

Slutligen kan vi konstatera att medvetenheten om vikten av social hållbarhet har stärkts sedan den senaste förhandlingen om direktiven för Första–Fjärde AP-fonderna. Vi menar därför att det är hög tid att utvärdera och stärka kraven på social hållbarhet i samtliga AP-fonders direktiv.

Eftersom vi anser att detta är frågor för Pensionsgruppen avstår vi från att här reservera oss till förmån för motionsyrkandena.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2023/24:130 Redovisning av AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2023.

Motion från allmänna motionstiden 2024/25

2024/25:1327 av Märta Stenevi m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kravet på hållbarhet inte längre ska underordnas kravet på avkastning i Sjunde AP-fondens förvaltning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sjunde AP-fonden bör förbjudas att göra direkta investeringar i utvinning av fossila energikällor som olja, kol och gas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sjunde AP-fonden bör förbjudas att investera i, eller låna ut pengar till, stater som begår krigshandlingar eller bryter mot mänskliga rättigheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera och stärka kraven på social hållbarhet i samtliga AP-fonders direktiv och tillkännager detta för regeringen.